

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1984

BRNO 1987

z něj nebyly známy žádné nálezy. V tomto smyslu o něm psal V. Dohnal². Sondáž měla získat materiál, který by umožnil časové a kulturní zařazení hradiska.

Hradisko zhruba trojúhelníkovitého tvaru zaujímá polohu na jednom z výběžků Oderských vrchů - Tršické pahorkatiny, v nadmořské výšce 279 m. Lesní trať zvaná Hradisko leží na ostrožně mezi levým břehem potoka Olešnice a jeho bezejmenným přítokem, severně od vesnice Čekyně, nad vidlicí silnice z Čekyně do Penčic a lesní cesty z Čekyně do Zábeštní Lhoty. Opevnění se jeví jako výrazný val, převyšující o 2 až 3 m terén na vnější straně a o necelý metr nad vnitřní plochou hradiska. Dosahuje až nad hranu obou strmých bočních svahů, na jižní špičce, kde je svah mírnější a kudy dnes stoupá pěšina, byl zřejmě terén pod opevněním uměle snížen, a na straně severozápadní, kde ostrožna přechází v táhlý hřbet kopce, je ve vzdálenosti asi 60 m další, nižší val, přetínající hřbet ostrožny až po svahy. Na vnější straně obou opevnění je znatelný příkop. 115 m severoseverozápadním směrem od hradiska je v lese viditelná oválná mohyla, asi 1 m vysoká, uprostřed protatá lesní cestou. Po straně nad silnicí stoupá na hradisko úvozová cesta, která do něj ústí dnes nepoužívaným, zarostlým vjezdem na jihozápadní straně hradiska. Terén hradiska se snižuje od nejvyšší části zhruba uprostřed k nižší části jižní a nejnižší jihovýchodní.

Položili jsme celkem 15 sond, jimiž jsme jednak protali obě opevnění, jednak jsme jimi sondovali na ploše hradiska a v mohyle. Vnější opevnění tvoří sypaný val, dnes převyšující terén pouze o metr. Vnitřní opevnění v místě sondy, tj. v severní části, tvořila uměle skopaná drolivá skála a necelý metr hluboký příkop, jen ze třetiny zanesený. Jiné prvky opevnění jsme nenašli. Vnější val byl bez nálezů, v příkopu vnitřního opevnění, stejně jako v sondách na ploše hradiska se nacházela keramika z konce pozdní doby bronzové až počátku doby halštatské, tedy ze stupňů HB a HC. Nikde na hradisku nebyla kulturní vrstva, nálezy byly roztroušené v šedožluté lesní hlíně, mocné 20-40 cm, pod níž bylo podloží, tvořené na většině plochy hradiska drolivou skálou, jen v nejnižších místech a vně hradiska hlínou podobnou spraši. Ojedinelé se vyskytly i eneolitické střepy. Půdní podmínky dovolily zachování jen kamenů, mazanice a keramiky, vesměs špatné kvality, s odřeným povrchem, drolivé. V sondě 11 jsme zachytili podlahu obdélníkové chaty o rozměrech 4 x 3,5 m z plochých kamenů skládaných vedle sebe. Při západní straně bylo oválné ohniště velké 0,7 x 1 m poskládané z menších kusů lomové břidlice na hliněné podmazávce. Kameny byly kladeny vějířovitě podle podélné osy, okraje ohniště byly výše než střed. Pod ohništěm i pod podlahou bylo nalezeno množství střepů, jež se však nelišily od keramiky získané nad podlahou. Ani zde se nezachovala rozlišitelná kulturní vrstva. Sonda založená mezi oběma opevněními byla zcela sterilní. Sonda v mohyle prokázala uhlíky a šedou vrstvičku na podloží, násyp nálezy neobsahoval. Byl-li pohřeb uprostřed mohyly, zničila jej lesní cesta, která se zařezává až do podloží.

Hradisko bylo vybudováno na vrcholu přirozeně chráněné ostrožny. Vrchol, tvořený skalním hřbetem, čnějícím nad okolní sprašový terén, byl na severní, západní a jižní straně stesán tak, aby vytvořil příkrou stěnu příkopu, vyhloubeného pod ním do spraše. Na východní straně, kde skalní hřbet nedosahuje až k hraně ostrožny nad potůčkem a kde povrch tvoří spraš, jsme způsob opevnění nezkoumali. Na povrchu se však nijak neodlišuje. Otevřená zůstává otázka vstupu; kromě vjezdu novodobé cesty není opevnění nikde přerušeno.

Poznámky:

- 1 J. Knies, Předhistorické nálezy z pozdní doby slovanské na Moravě, Český lid III, 1984, 460.
- 2 V. Dohnal, Hradisko u Čekyně /okr. Přerov/, PV 1983, Brno 1985, 106-107.

Ein Burgwall der Träger der Lausitzer Urnenfelderkultur in Čekyně /Bez. Přerov/. Die Tastgrabung des Burgwalles zeigte, dass er von Trägern der Lausitzer Urnenfelder - kultur am Ende der Stufe RHB oder am Anfang der Stufe RHC errichtet worden war. Sie erbrachte auch die Entdeckung eines steinernen Fussbodens einer Hütte mit Feuerstelle.

SÍDLIŠTĚ LIDU S KULTUROU LUŽICKÝCH POPELNICOVÝCH POLÍ V BLATCI /okr. Olomouc/

Drahomíra Kalis zová, Krajské vlastivědné muzeum Olomouc

/Obr. 13:9-19/

V srpnu 1984 byli pracovníci archeologického oddělení KVMO upozorněni na narušení kulturních objektů těžbou hlíny v cihelně v Blatci. Lokalita leží na okraji pravobřežní sprašové terasy nad inundací řeky Moravy. Nálezy zde sbírali již členové VSMO, K. Dobeš, M. Chyla a další. V olomouckém muzeu jsou uloženy nálezy z období paleolitu, eneolitu, kultury mohylové, lužických popelnicových polí, latěnu, pražského typu i středověku.

Ve stěně, z níž se těžila cihlářská žlutka, se jasně rýsoval tmavý zásyp dvou jam. Po skrytí blátivých nánosů z plochy připravené k letošní těžbě jsem rozeznala nejasné obrysy 10 objektů. Buldozer, který prováděl skrývku ornice, seřízl větší část objektů, z nichž zůstaly zachovány jen spodní části zahloubené ve spraši do různé hloubky. Při povrchovém sběru jsme našli atypické pravěké střepy, střepy lužické kultury, mladohradištní, středověké i novověké.

Odkryté sídlištní jámy obsahovaly vesměs keramiku kvalitně ostřenou, dobře vypálenou. Podle tvarů a výzdoby ji můžeme zařadit na přelom pozdní doby bronzové a halštatu /RHB/HC/. Pouze objekt č. 7 po-

chází ze střední doby bronzové, keramika v něm nalezená obsahovala slídu, byla rovněž kvalitní, dobře vypálená, měla tmavý hlazený povrch a profilovaný okraj. Objekt č. 8 nelze kulturně zařadit, neboť byl bez nálezu.

Jáma ze střední doby bronzové se připojuje ke starším nálezům z téže lokality - bronzové jehlice a dýce mohylové kultury. Z pozdní doby bronzové z této lokality je v muzeu uloženo několik starších nálezů. V 60. letech byly těžbou hlíny narušovány jámy s materiálem z téhož období, v r. 1975 zjistil V. Dohnal opět narušení několika jam, jejichž obsah zařadil na konec stupně HB. Jde zde zřejmě o sídliště, které je cihelnou postupně ničeno.

Siedlung der Träger der Lausitzer Kultur in Blatec / Bez. Olomouc/. In der durch frühere Funde aus verschiedenen prähistorischen Zeitabschnitten sowie dem Mittelalter bekannten Ziegelei, wurde eine Siedlung der Lausitzer Urnenfelderkultur gestört. Wir untersuchten 10 Kulturgruben, von denen acht Keramik aus der Wende der Stufen RHB und HC enthielten, eine war aus der mittleren Bronzezeit und eine war fundlos.

KERAMIK DER URNENFELDERKULTUR AUS KRNOV-CVILÍN / Bez. Bruntál/

Vratislav Janák, AÚ ČSAV Brno

Im September übergab Dr. J. Kalus junior der Expositur in Opava Keramikbruchstücke und Lehmewurfbrocken, die er im Walde unter der Burg Šelenburk fand. Ausser neuzeitiger Keramik waren auch einige prähistorische Scherben darunter. Mit Vorbehalt, da es sich um ein wenig typisches Material handelt, können wir sie - vor allem nach der Oberflächenherrichtung - in den Zeitabschnitt der Urnenfelder einreihen.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM OBJEKTŮ HORÁKOVSKÉ KULTURY V TROUBSKU /okr. Brno-venkov/

Petr Vitula, PŮ Praha

Koncem května 1984 oznámili pracovníci stavební čtyř Výzkumného šlechtitelského ústavu pícninářského v Troubsku, že v areálu ústavu byl při bagrování jam pro základové patky budoucích hospodářských budov narušen pravěký objekt. Pracovníci AÚ zjistili, že se jedná o zemnici horákovské kultury. Jáma byla prozkoumána a průběh stavebních prací byl nadále sledován referentem v červnu až říjnu r. 1984, kdy zde byly prokopy další čtyři horákovské jámy¹.

Lokalita se nachází na mírném jihozápadním svahu na přibližně obdélníkové ploše o rozloze asi 1 ha a je vymezena dálnicí D 1 a silnicí vedoucí od Veselky k Troubsku. Sídliště bylo zachyceno již při stavbě dálnice D 1 v roce 1969². Objekty z roku 1984 byly uspořádány do mírného oblouku a vzdálenost mezi nimi kolísala mezi 3 a 16 m. Měly nepravidelný kruhový, oválný či čtvercový půdorys o průměru 3 - 5 m a za hlubovaly se do podloží v rozmezí od 30 do 200 cm. Překrývala je 40 - 70 cm mocná vrstva ornice a náplav. Vzhledem k celkové dispozici, objemu, specifickým konstrukčním prvkům /stopy po kůlech ve dnech jam/ i pozorováním ze záস্যu /velké množství mazanice s otisky dřevěné armatury/ můžeme všechny objekty považovat za sídelní. Jejich výplně poskytly velmi cenný pramenný materiál, dokumentující hospodářské, výrobní i duchovní poměry tehdejšího obyvatelstva. Kromě velmi početného keramického inventáře zde byla hojně zastoupena kostěná industrie. Tkalcovskou výrobu dokládají přesleny a závaží nalezená ve žlabu jednoho z objektů. Pozoruhodné jsou nálezy kovových předmětů : starší varianta bronzové ločkovité spony, bronzový tordovaný nákrčník a několik železných předmětů. Ojediněným je objev pěti lidských lebek v záস্যu prvního objektu. Kromě archeologického a antropologického materiálu se z objektů získalo též množství osteologických, paleobotanických a petrografických nálezů.

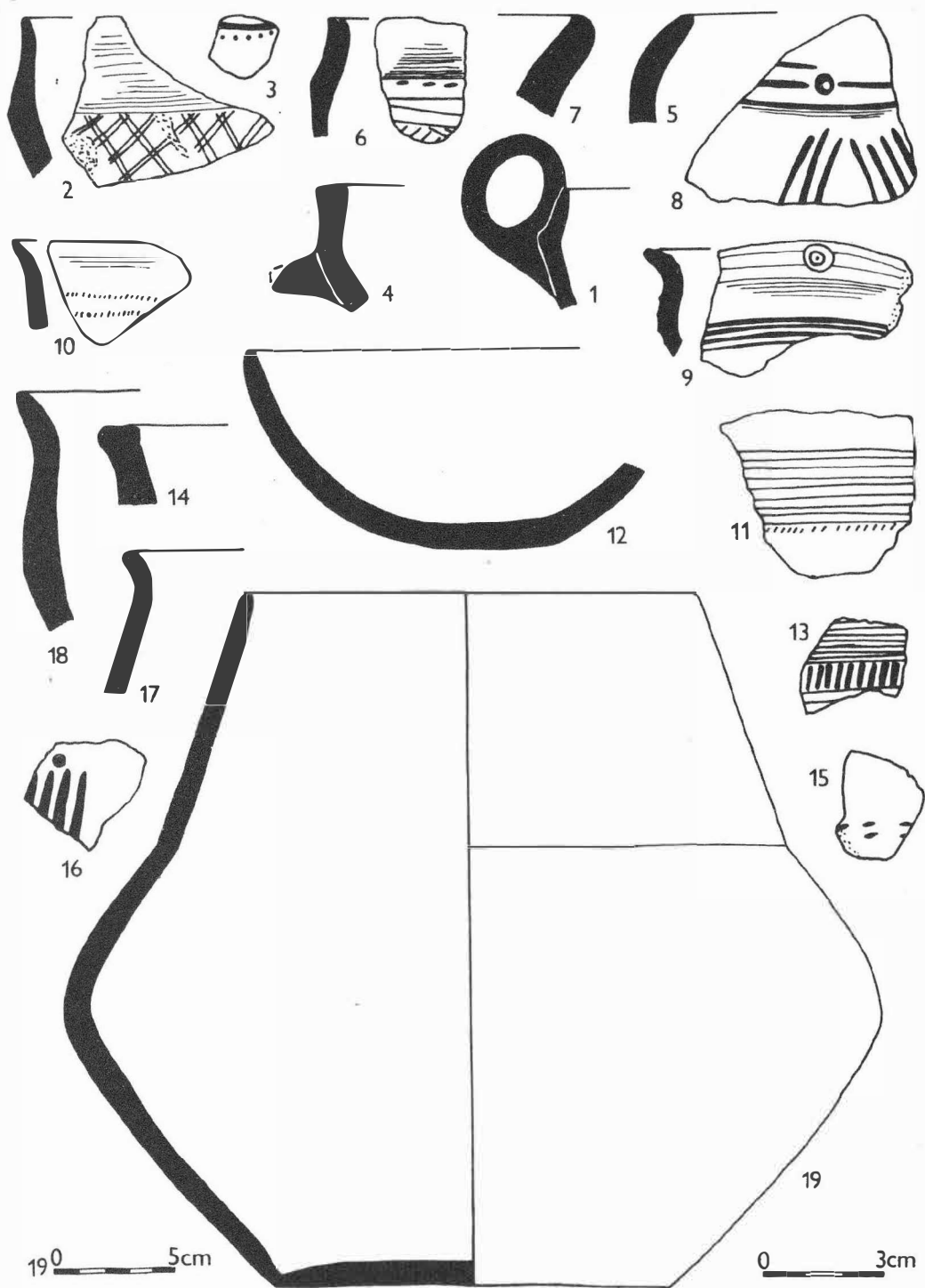
Keramický inventář objektů odpovídá běžnému jihomoravskému kontextu horákovské kultury. Přítomnost velkých soudkovitých tvarů s náznakem situlovité profilace, vysokých amforovitých zásobnic, výskyt šálků s žebrovanou výdutí, rýsovaná výzdoba, pokročilá tuhová výzdoba a sporadický výskyt malované keramiky umožňují především datování do mladšího a pozdního stupně horákovské kultury / R HD/.

Poznámky :

1 Výzkum byl proveden v rámci úkolu AÚ ČSAV v Brně pod vedením I. Rakovského a J. Nekvasila.

2 K. Ludkovský, Zachraňovací výzkum na stavbě dálnice u Troubska /okr. Brno-venkov/, PV 1969, Brno 1971, 18-19.

Rettungsgrabung von Objekten der Horákov Kultur in Troubsko /Bez. Brno-venkov/. Beim Baue von Wirtschaftsgebäuden hat man fünf Siedlungsobjekte der Horákov Kultur erfasst und untersucht. Festgestellt wurden Belege der Webereiproduktion und bedeutend ist der Fund von fünf Menschenschädeln in der Aufschüttung einer Erdhütte. Man barg auch Metallgegenstände: eine bronzene Kahnfibel, einen bronzenen tordierten Halsring und eiserne Gegenstände. Das zahlreiche keramische

Obr. 13.

1 - 8 Čekyně /okr. Přerov/. Výběr keramiky z hradiska lužických popelnicových polí. - Keramikauswahl aus dem Burgwall der Lausitzer Kultur. 9 - 19 Blatec /okr. Olomouc/. Výběr keramiky ze sídliště lužických popelnicových polí. - Keramikauswahl aus der Siedlung der Lausitzer Kultur.

°
PŘEHLED VÝZKUMU 1984

Vydává :	Archeologický ústav ČSAV, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor:	akademik Josef Poulík
Redaktoři:	Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady:	Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby:	A. Krechlerová, P. Šindelář, B. Klíma, M. Plaček, J. Svoboda
Na titulním listě:	rekonstrukce vědérka ze slovanského hradiska Břeclav-Pohansko
Tisk:	VH 103 ZO Svazarmu Brno
Evidenční číslo:	ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů - neprodejné